

עין משפט‏ **נר מצוה**

נט א ב ג מ״ פ״ו ס״ה/ עינינו ה׳ ד סמג עשין א טוש״ע א״ח ס״ח סעף ב: א ד מ״י פ״ב מהלכות עירובין ה׳ ט סמג עשין א טו ש״ע א״ח ס״ח ספס סוף א:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר שמואל שבת בעיר חריבה לרבנן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, והנותן עירובו בעיר החריבה אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה. רבי אליעזר אומר בין השוכות בין הנותן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. ואקשינן לר' אליעזר תנן אמר לון ר' עקיבא אי אתם מודים לי בנותן את עירובו כו'. וחריבה לית בה דירורין, (ובחוצה) [ובחריבה] מיתה מרוד ליה לר' עקיבא שאין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה. והיאך א"ר אליעזר בין שוכות בין נותן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. ופריך לא תימא שאין בה דירורין שהיא חריבה, אלא אימא שאינה ראויה לדירה, ונותן לה ממקום עירובו אלפים אמה, והחריבה ראויה לדירה היא. ת"ש שבת בעיר גדולה ואפי' היא כאנטוכיא כמערה ואפי' כמערת צדקיהו מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה וכו'. ואקשינן טעמא דשבת הא נותן לא, והיאך אמר ר' אליעזר לא שנת שוכת ולא שנת נותן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. ופריך לא תימא עיר חריבה דומיא דמערה, אלא אימא מערה ישיבה דומיא דעיר, ור' עקיבא היא דאמר אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה, ובשוכות מודה שמהלך את כולה וחוצה לה אלפים. מר יהודה אשכח לבני מברכתא דהוו מותבי עירובא בכנישתא דאבי גבר. אמר להו נמי אחיותי ליה, כלומר הכניסוהו כלפי התחתם כי היכי דנשחרו לכו טפי בתחומא כר' עקיבא דאמר אין נותן לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה. אמר רבא לרב יהוד' פלגא, פי' בעל מחלוקת. לית דחש לה לדר' עקיבא, אלא בי כנישתא כולה דילהון היא, ומחזן לכנישתא משחינן להו תחומא. דאמר מר הלכה כדברי המיקל בעירובין. הדרן עלך ביצד מעברין הרי זה אוסר עליו, ר' אליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים כו'.

סא:

לִית דחש לַהא דר' עקיבא. דקיימא לן כדברי המיקל צעירוב כדפי' בקונט' ותחומין דרבנן כדפי' בפ' מי שהוליאוהו (לעיל דף מו.):

הדרן עלך ביצד מעברין

הדרר. ר' אֵלִיעֶזר בן יַעֲקֹב אומר עד שיֵהוּ ב' יִשְׂרָאֵלִים אוֹסְרִים בו'. משמע דאתרוייהו קאי ר"א בן יַעֲקֹב אַעכו"ס ואכותי וצגמ' מפרש טעמא דרֵאָצ"י דכיון דעכו"ס חשוד אַשפּיכות דמים בתרי דשמיחי דדיירי גזרו זהו רצנן שמא ילמד ממעשיו כו' וּאִת' והרי כותים דלא חשדי אַשפּיכות דמים ולא ארצייעה כדמוכח פ"ק דמס' ע"ג (דף טו:.) שמעמידין צהמה צפונדקאות של כותים ומתמידין עמהם א"כ שכיחי דדיירי ונגזור כחד ואין לומר דר"א בן יַעֲקֹב סבר דכותים גרי אריות הן וחשדי דהא אפילו למ"ד גרי אריות הן לא חשדי מדפריך התם צע"ו עלה מצרייתא דאֶסְרוּ למכור צהמה דקה לכותים ורועה להוכיח מתוך כך דטעמא משום דאמי לזבוגי לעכו"ס ולא משום דחשדי ואמאי דלמא צכותים גרי אריות או גרי אמת הן פליגי ואומר ר"י דעיקר תקנה משום עכו"ס איתקן שמא ילמד ממעשיו ולא משום דזוקי וכותי ואגב אֶסְרוּ צעכו"ס אֶסְרוּ נמי צכותי וכיון שלא נאסר אלא ע"י עכו"ס לא החמיר בזה יותר מן העכו"ס:

אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי א' בו'. קסבר דזוקי אינו כעכו"ס כדמפרש בגמ' ופי' בקונטרס אכל צכותי מודה דהרי הוא כעכו"ס משום דגרי אריות הן ואע"ג דת"ק דאֶסְר כותי היינו רבי מאיר כדלמר בגמ' ושמעין ליה דקסבר גרי אמת הן בפרק ד' וה' (צ"ק דף נח:.) ואפ"ה אֶסְר צכותי מ"מ הוֹלֵךְ צקונטרס לפרש טעמא דר"ג משום גרי אריות דת"ק ינחא דלא מפליג בין דזוקי לכותי ואֶסְר דזוקי אַע"ג דישראל גמור הוא וה"ה צכותי אכל לר"ג דמפליג בין דזוקי לכותי ע"כ נריך לומר משום דלדזוקי ישראל גמור הוא וכותי עו"ג גמור דגרי אריות הן ומיהו קשיא לר"י דמשמע כהדיא בפ"ק דגיטין (דף י:.) דר"ג סבר ליה דכותים גרי אמת הן דמכשיר גט ששני עדיו כותים ואמר נמי בפ"ק דחולין (דף ה:.) דר"ג וצית דינו נמנו אַשחיתות כותים ואֶסְרוה ומפרש התם טעמא משום דסבירא להו כר"מ דגזר על יינם לפי שנמנא להם דמות

יונה וחייס למיעוט ש"מ דגרי אמת הן לא היה נריך למיגזר עליהן ומאליהן קמיתסרי וצקונטרס פירש דהיה רבן גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא אכל חימה דכלל מקום רגיל לקרותו או רבן גמליאל בר רבי או רבן גמליאל בנו של ר"י הנשיא ועוד דלא יתכן דר"מ דהוה קודם רבן גמליאל בר רבי גזר על יינם דרבנן ושצק שמיטה דאורייתא שהולך ר"ג ב"ר לגזור עליה ועוד דאין סבירא כלל דאם גזר על יינם משום יין נסך שמהא שחיתתם מותרת כיון שנחשבו כמומרי' ^א לעכו"ס דהא אמרינן בפ"ק דחולין (דף קה:.) מומר ^ב לעכו"ס אֶסְרוּ לאכול

מעשה נזדוקי שהיה דר עמנו צמזוי. וציטלנו' רשותו: רשותו: כליו תחלה ויחזור ויחזיק ברשותו ויאסור עליכם. וש"מ דאינו כעכו"ס דאי אגירו מיניה היכי מצי למהדר אַע"ג דמפיק לא אֶסְר דהא נקיט דמי: מהרו ועשו **אריכים צמזוי**. מצעוד יוס דבשבת לא מהני לכו האי ציטול שמא יוציא ויאסור עליכם דקסבר רבי יהודה אַע"ג דהחזיקו בני מצוי צמזוי תחילה מצי לאהדורי ביה: ^{גמ'}

ביצד מעברין פרק חמישי עירובין

גמ' **צעיר חריבה**. מדיוריה אכל מחילותיה קיימות קציצ לה: **לרבנן מהלך אם כולה**. דהא שבת צאזיר מחילות. והוא הדין לר"ע והא דנקטו רבנן משום המניח עירובו דצעיי למיתני חילוק בין חריבה לישיבה ולר"ע אפי' בשיצה אין לו ממקום עירובו אלא אלפים: **הניח עירובו צעיר חריבה כו'.** דכי אמור רבנן כל העיר לו כד' אמות צמיושבת כדתנן כהדיא אימתי צומן שאין זה דיורין אלמא בחריבה מודו: ה"ג הא צאין זה דיורין מודין ליה: **אינה ראויה לדירה**. שנפלו מחילותיה: **מערס דקיסו**. גדולה היטה והיא שיאָ זה דקיקהו לילה מיירושלים לצרוח מפני הכסדים כדכתיב צירמיה (צ:.) ומצקע העיר וגו': **אף עיר חריבה**. ועל כרחק חריבה מדיורין ולא מחומה דאי מחומה לא הוי תני מהלך את כולה כיון דלא שבת צאזיר מחילות ^א (וה"ה ר' עקיבא) ואע"ג דש ^ב (חומה קתני שבת ולא קתני הניח: מני. הא דלא תני הניח: אי נימא ר"ע. דלית ליה צהניח מהלך את כולה אמאי תנא עיר דומיא דמערה למימר דבחריבה קאי: **אפי' ישיבה' נמי**. הניח לר"ע לא והא ליכא למימר דהא דנקט חריבה משום שבת נקט למימר אַע"ג דהיא חריבה היכא דשבת מהלך את כולה הא מאי איריא עיר אפילו תל ונקע וקמה קלורה ושיצולין מקיפות אותה אמרין בפרקין קמא (דף טו:.) מהלך את כולה: אלא לאו רבנן. ושמע מינה בחריבה מודו דהא על כרחק הא דנקט חריבה משום שירא דשיר ולא תנא הניח נקט לה: **אף מערה ישיבה**. ולאשמעינן דאפ"ה שבת אין הניח לא כר"ע: והא **מערס דקיקו קסני**. ^א ואין שם דיורין [דירין] דהא של מלך הימה. א"כ השתא לית זה דיורין: **בני גניספא דבי אגוצר**. בית הכנסת גדול היה וכולו מוצלע בצלפים של תחום מצרכתא והם לא היו מוששין להוליך העירוב עד סופו ולהניחו שם דסבירא להו כרבנן דכיון דמונח צאזיר מחילות מהלכין את כולו וחוצה לו אלפים: **גוו ביה עפי**. העמיקן עוד להעמיד העירוב עד סופו ולהניחו שם: **כי היכי דלישפרו לנו עפי**. דהא ממקום העירוב צעימו למדוד: **פלגא**. חולק על חכמים אמה: **צעירובין לית דחש להא דרבי עקיבא**. דקי"ל^א הלכה כדברי המיקל צעירוב:

הדרן עלך ביצד מעברין

הדרר עם העכו"ס או עם מי שאינו מודה צעירוב. כותי כדלמר בפרק צכל מערבין (לעיל נא:.) **אוסר עליו**. לטלטל מציתו לחצר עד שיסכור הימנו רשות שיש לו בחצר: **עד שיהו ב' ישראלים**. דרין צב' צמים ואוסרין זה על זה ובאין לערב ציניהן העכו"ס אוסר עליהן אכל על היחיד אינו אוסר וצגמר^א [סב]. מפרש טעמא: **מעשה נזדוקי אחד**. קסבר ר"ג דזוקי אינו כעכו"ס ולא דמי לכותי דגרי אריות הן ואינם גרים גמורים אכל דזוקי ישראל הוא הנהפך למינות^א ואינו מודה בתורה שצעל פה כיון דישראל הוא יכול לצטל רשותו צלא שום שכירות: **ואמר לנו אצא מהרו והוליוו כליום למצוי**. והחזיקו בו כליו תחלה ויחזור ויחזיק ברשותו ויאסור עליכם. וש"מ דאינו כעכו"ס דאי אגירו מיניה היכי מצי למהדר אַע"ג דמפיק לא אֶסְר דהא נקיט דמי: מהרו ועשו **אריכים צמזוי**. מצעוד יוס דבשבת לא מהני לכו האי ציטול שמא יוציא ויאסור עליכם דקסבר רבי יהודה אַע"ג דהחזיקו בני מצוי צמזוי תחילה מצי לאהדורי ביה: ^{גמ'}

מסורת הש"ס

א) [בס"א: ישובה, וכן להלן.] ב) [בקיודשין נח. קרי רבה על מר יהודה פלגא] פרש"י קנטור רגיל לחלוק על חכירון.] ג) [לעיל לא:.] ד) [נמשנה שבמשניות גרם דברי ר"מ.] ה) רש"ל ורש"א מ"א, א) בס"א: ישובה, וכן להלן, א) בס"י איתא שאין זה דיורין דהא, ח) [לעיל מו.], ט) בס"א: לרשע, י) [צ"ל וביטל לנו], כ) בס"א: כמשומדים, ט) משומד,

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה אף עיר וכו' ואע"ג דיש לה חומה: